

LATVIJAS
SKOLAS SOMĀ

Mainīgais un nemainīgais: kultūrizglītības programma "Latvijas skolas soma" darbībā

Aija Tūna, *Dr.paed.*, kultūrizglītības programmas "Latvijas skolas soma" vadītāja
Sabīne Ozola, Inga Bika, Aleksandrs Kabakovs, kultūrizglītības programmas "Latvijas skolas soma" eksperti

Seminārs "Kādus kultūras un mākslas notikumus piedāvāt bērniem un jauniešiem?"
Ģertrūdes ielas teātris, Rīga | 05.12.2024.

Latvijas Nacionālais
kultūras centrs

PROGRAMMA LATVIJAS SKOLAS SOMA

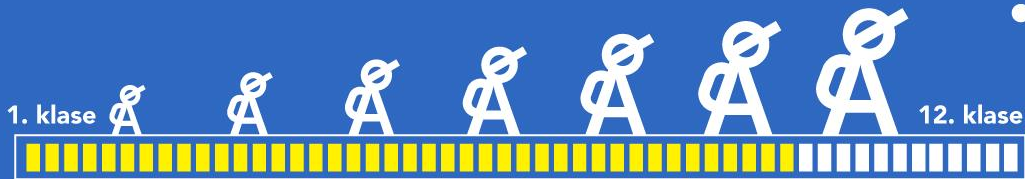

Katru mācību semestri sniedz iespēju pieredzēt kultūras norises **vairāk nekā 230 000** Latvijas bērnu un jauniešu.

Mācību gada laikā notiek vairāk nekā **10 000 kultūras un mākslas norišu**, aptverot visu Latviju.

IETEKME

Vismaz **24 kultūras norises**, aptverot **10 kultūras nozares**.

Mainīgais

- Pilnveidojas **izpratne**, ka bērni un jaunieši ir nozīmīga auditorija.
- **Palielinājies kultūras piedāvājums** bērniem un jauniešiem.
- Strauji attīstījušies inovatīvi norišu **formāti** – mobilās un digitālās norises.
- Bērni un jaunieši kļūst par **pieredzējušākiem** un **zinošākiem** kultūras patērētājiem.
- Palielinājusies radošo profesionāļu **nodarbinātība**.

Nemainīgais

- Esam pārliecināti, ka kultūras un mākslas **pieejamība** ir būtiska jebkuram cilvēkam.
- Radām iespēju praksē pārliecināties, ka mācīšanās notiek arī **ārpus klases un tradicionālās mācību stundas**.
- Aptveram Latvijas kultūru visās tās **daudzveidībā** – tradicionālās un laikmetīgās kultūras izpausmes 10 kultūras nozarēs.
- Programma kļuvusi par **pastāvīgu** izglītības un kultūras procesu sastāvdaļu, radot starpnozaru sinerģiju.

Vizuālā māksla

Mūzika

Teātris

Cirks

Kultūras nozares programmā "Latvijas skolas soma"

Literatūra un grāmatniecība

Deja

Dizains

Kino

Arhitektūra

Kultūras mantojums

Kam vēl jāmainās

1. MĪTS

Programmā piedalās tikai tie, kas grib

PATIESĪBA

- Katru mācību semestri programma aptver **vairāk nekā 230 000** Latvijas bērnu un jauniešu jeb **visus** skolēnus, kas klātienē apgūst pamata un vidējās vispārējās un profesionālās izglītības programmas.
- 2023./2024. mācību gadā aptverti **98% skolēnu**.
- 2023./2024. mācību gadā kopumā **apmeklētas 12 404 kultūras norises**, no kurām ap 97% klātienē ap 3% digitāli (tiešsaistē vai ierakstu veidā).

2. MĪTS

Darba lapa ir obligāta kultūras norises sastāvdaļa

PATIESĪBA

- Māksliniekam **jārada mākslas darbs**; skolotājs zinās, kā kultūras norises sasaistīt ar mācību darbu.
- Jūs varat **palīdzēt**, piedāvājot izmantoto terminu skaidrojumu, idejas sarunām pēc norises u. tml.
- Konsultācijas un sadarbība ar skolotājiem palīdzēs **izprast skolēnu auditorijas** specifiku un vajadzības.

3. MĪTS

Lai noturētu uzmanību, vajag sacensību

PATIESĪBA

- Kultūras norises rada iespēju domāt un runāt par sev un sabiedrībai aktuālām tēmām **drošā, draudzīgā un mācīšanos veicinošā vidē**.
- Kultūras pieredzē svarīgākais nav pareizo atbilžu meklēšana, bet **intereses radīšana** un **domāšanas veicināšana**.
- Sacensība, konkursi un labāko rezultātu izcelšana var radīt trauksmi un nedrošību, kā arī **sabojāt kultūras pieredzi**.

4. MĪTS

Kultūras norise nav izdevusies, ja nav radīts kaut kas taustāms un līdzī paņemams

PATIESĪBA

- Kultūras norise ir iespēja **redzēt, dzirdēt, uzzināt un izjust** kaut ko jaunu.
- **Praktiskā darbošanās nedrīkst būt pašmērķīga**, aizņemt lielāko norises laiku un sadārdzināt to.
- Padomājiet par to, kas ar nodarbībā radīto priekšmetu notiks tālāk. Vai esat **ilgtspējīgi**?

5. MĪTS

Kultūra ir tikai izklaide

PATIESĪBA

- Arvien vairāk tiek runāts par kultūras **sociālajiem ieguvumiem** – kultūra dziedē, iedvesmo, māca, motivē rada prieku un apvieno; tā pozitīvi ietekmē skolēnu emocionālo labsajūtu un mentālo veselību.
- Kultūras norises ir daļa no **mūsdienīga mācību procesa**, dažādo informācijas ieguves veidus.

“Māksla un kultūra ir būtiska mūsu intelektuālajai un morālajai labbūtībai, jo tās sniedz veldzi visiem mūsu dzīves aspektiem, sākot ar ekonomiku un beidzot ar mūsu savstarpējām attiecībām.”

UNESCO vēstule Nacionālajām komisijām
par Mākslas un kultūras izglītības ietvaru 2022. gada 4. martā

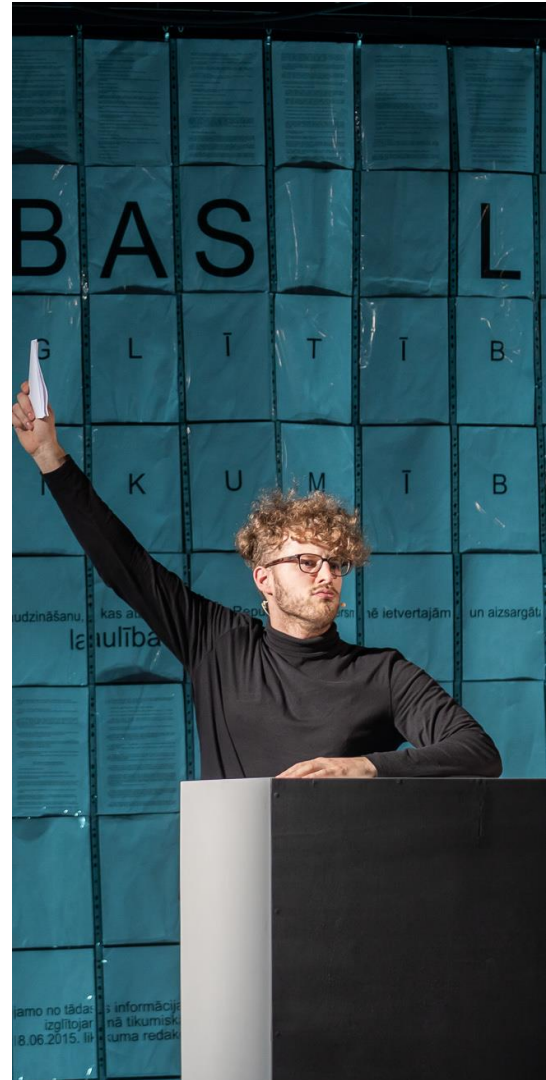

6. MĪTS

Jāpiedāvā tas, ko primāri grib skolotājs

PATIESĪBA

- **Neviens nezina visu**; skolotājs pārzina mācību mērķus un saturu, bet jūsu uzdevums ir skaidri komunicēt savu vēstījumu un, iespējams, iedrošināt skolotāju.
- Pārliecinieties, vai jūsu pašu priekšstati par skolu un skolotājiem nav balstīti **stereotipos**; nav jāizdabā iedomātai skolotāja gaumei satura, formāta, tēmas, izpildījuma, scenogrāfijas, apģērba un izturēšanās ziņā.
- Tas, ka skolotājs jau ir pieredzējis norisi, nenozīmē, ka to vairs nevajag izmantot – **katru gadu ir jauna 7. klase.**

7. MĪTS

Jārunā skaisti un tikai par labo

“Daru Jums zināmu, ka šo piedāvājumu nav iespējams izmantot, jo izrādes ētika ir klajā pretrunā ar vecāku audzināšanas filozofiju un tradicionālajām kultūras vērtībām. Izrādes valodas saturs neatbilst labuma kritērijam. Izrādē ir daudz necenzētas leksikas, tai skaitā galēji nepiedienīgas ainas atstāsts.”

Atsauksme par kādu izrādi

PATIESĪBA

Dzīve ir sarežģīta un daudzveidīga, un māksla, kas atspoguļo tikai skaisto, nespēj pilnībā aptvert cilvēka pieredzi. Līdz ar to daudzu cilvēku stāsti paliek neizstāstīti un tiek zaudēta iespēja runāt par patiesām emocijām.

Programmas saturā netiek iekļautas:

- Nodarbības, kuru pamatā ir prasmju apgūšana.
- Norises, kas atklāj dabaszinību saturu, neradot kultūras produktu.
- Dabas parku un taku apmeklējums.
- Zemnieku saimniecību / lauksaimniecību / mājražotāju / uzņēmumu / ražotņu apmeklējumi.
- Ēdienu un dažādu priekšmetu gatavošanas darbnīcas (piparkūku cepšana, suvenīru gatavošana u. c.).
- Šovi un atrakciju pasākumi.
- Tipiskais tūrisma piedāvājums bez kultūras pienesuma.
- Skolotāja vadīta norise (ekskursija) bez kultūras nozares profesionāļa līdzdalības.

Ko varam darīt, lai kļiedētu mītus

- Kultūras profesionāļu **pašorganizēšanās** un iestāšanās par **kvalitāti**.
- **Sadarbība** un **sarunāšanās** starp kultūras un izglītības profesionāļiem, tostarp nevis slēpjot, bet izrunājot problēmsituācijas.
- Kopīga **informācijas izplatīšana** un sabiedriskās domas veidošana, aktualizējot kultūras norises bērnu un jauniešu auditorijai mediju dienas kārtībā.

Kas skolēniem NAV SVARĪGI* programmas piedāvājumā?

- Kultūras norišu **neierastais formāts**.
- Aktivitātes ar mūsdienu **tehnoloģiju** iesaisti.
- Sasaiste ar mācību priekšmetu.
- **Interaktīvi elementi** (iespēja iesaistīties un līdzdarboties).

Kas skolēniem IR SVARĪGI* programmas piedāvājumā?

- Saprotama un draudzīga **valoda**.
- Skolēniem svarīgas **tēmas**.
- **Personības** - nozares profesionāļi.
- Norises saturs, kas saistīts ar **sabiedrībā aktuālām problēmām un jautājumiem**.

*Dati no pētījuma "Kultūrizglītības programmas "Latvijas skolas soma" darbības izvērtējums par laika posmu no 2018./2019. mācību gada līdz 2022./2023. mācību gadam" (2023).

Ko atzinīgi novērtē skolotāji un skolēni

- Laikmetu sasaukšanās un aktuālas tēmas.
- Aktierspēles meistarība.
- Audiovizuālo elementu vērtība, to kvalitatīvs dizains, saskaņa, loģika.
- Temati – trāpīgi, pārsteidzoši, radoši.
- Ierosme plašākai tēmas izziņai.
- Atbilstība vecumposmam.
- Mācību procesam un uztveramībai piemērots norises garums.

Par ko domāt, veidojot un organizējot norises

Telpas izvēle un auditorijas lielums

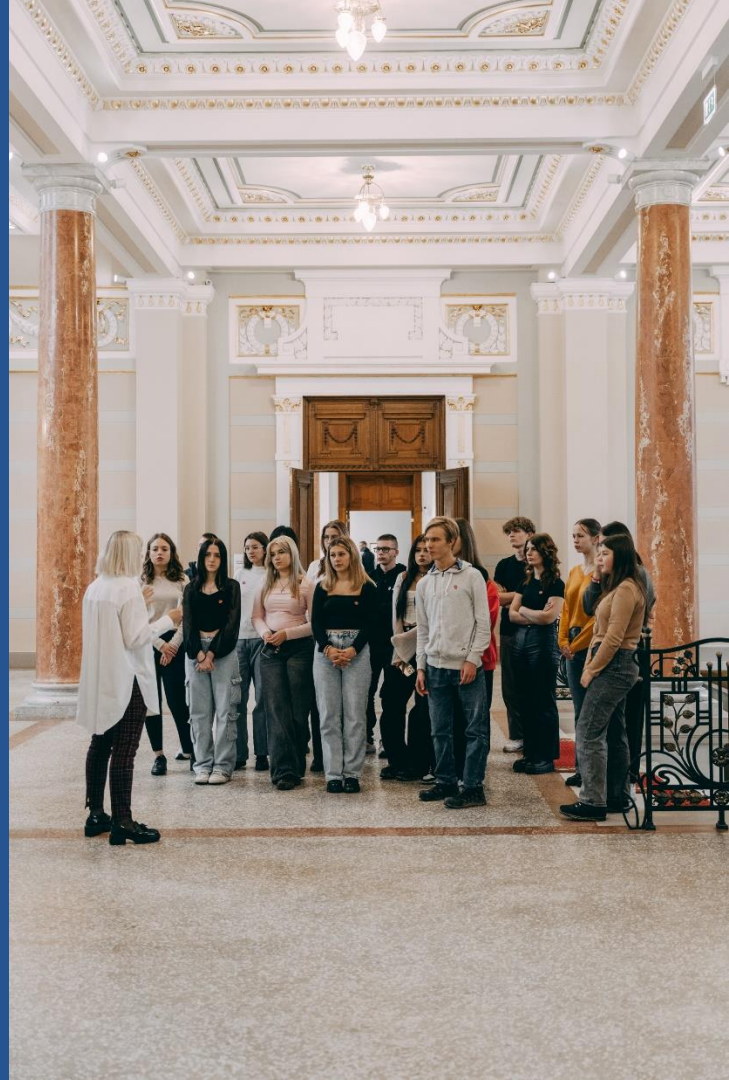
Cik lielai auditorijai norise domāta?
Vai telpas lielums nodrošina kvalitatīvu iespēju pieredzēt norisi?
Kāds ir labākais telpas iekārtojums?

Pieejamība un mobilitāte

Skolā (klasē, zālē)
Vietējā kultūras institūcijā (kultūras centrā, muzejā utt.)
Digitāli

Ļoti praktiskas lietas

Izmaksu efektivitāte
Cik cilvēki piedalās?
Vai organizēt vairākas norises (vienā skolā, blakus vai pa ceļam esošajās skolās, kombinējot ar piedāvājumu plašākai auditorijai)?

KLASĒ

SPORTA ZĀLĒ

SKOLAS ZĀLĒ

PAGALMĀ

Sadarbība ar vietējām kultūras institūcijām

Kultūras centri

Bibliotēkas

Muzeji

Citas piemērotas kultūrvietas

Nosacījumi kvalitatīvai kultūras pieredzes gūšanai

Pārdomāts telpas iekārtojums

Atbilstošs skatītāju skaits

Pilnvērtīgs tehniskais nodrošinājums

Aicinām padomāt par

**izmaksu efektivitāti,
piemēram, organizējot vairākas
izrādes vienā braucienā**

vienas skolas vairākām klasēm,
uzaicinot kaimiņu skolas,
sadarbojoties ar kaimiņu novadiem.

Programmas tīmekļvietne www.latvijasskolassoma.lv – bagātīgs informācijas avots

- Programmas aktualitātes un vēsture;
- kultūras norišu piedāvājuma katalogs;
- kultūras norišu ikmēneša izlašu arhīvs;
- metodiskie ieteikumi;
- veiktie pētījumi, to ziņojumi;
- raksti un publikācijas.
- saites uz norišu recenzijām, sižetiem, informāciju medijos, atsauksmēm;
- foto un video materiāli;
- plašāka informācija par jaunajiem kultūras norišu piedāvājumiem;
- skolu pieredze.

Raksti un publikācijas

PAR KULTŪRIZGLĪTĪBU UN
DZĪVI: Mācos būt cilvēks

[Lasīt vairāk](#)

PIEREDZES STĀSTS: Kā iekāpt
nezināmajā jeb sastapšanās ar
laikmetīgo mākslu

[Lasīt vairāk](#)

Vizuālizpratne skolai un dzīvei.
Vizuālās mākslas piedāvājums
programmā "Latvijas skolas
soma"

[Lasīt vairāk](#)

Pārdomas par arhitektūras
jēgu. Arhitektūras nozares
piedāvājums programmā
"Latvijas skolas soma"

[Lasīt vairāk](#)

Kad muzejam būt atvērtam ir
par maz. Mantojuma nozares
piedāvājums programmā
"Latvijas skolas soma"

[Lasīt vairāk](#)

Tiesības uz kvalitatīvu dizainu.
Dizaina nozares piedāvājums
programmā "Latvijas skolas
soma"

[Lasīt vairāk](#)

Norises pieteicēja profila izveide

1 Norišu veidotāja profils

2 Jauna profila reģistrācija

Autentifikācija

E-pasts:

Parole:

[Neesi vēl reģistrējies?](#) [Aizmirsi paroli?](#)

3 Profila reģistrācijas anketa

Reģistrēties

E-pasts:

Vārds:

Uzvārds:

Parole:

Atkārtot paroli:

Iestāde:

[Esi jau reģistrējies?](#)

Norises pieteikšanas anketa

1 Autentifikācija norises pieteicēja profilā

Autentifikācija

E-pasts:

Parole:

[Neesi vēl reģistrējies?](#) [Aizmirsi paroli?](#)

Pietelkties

2 Pieteikt jaunu norisi

Par programmu Kontakti

Aktualitātes Kultūras norišu piedāvājums Resursi **Pieteikt jaunu norisi**

3 Iepazīšanās ar satura kritērijiem

Kritēriji kultūras norises iekļaušanai programmas “Latvijas skolas soma” saturā

Iepazīnos

4 Jaunas norises pieteikuma veidošana, saglabāšana un iesniegšana

Pieteikt jaunu kultūras norisi

Norises nosaukums ⓘ

Norises apraksts ⓘ

Norises ilgums ⓘ

40 min
 1 h
 1 h 30 min
 2 h
 vairāk nekā 2 h

Klašu grupa ⓘ

1.-4.
 5.-9.
 10.-12.

Kontaktpersonas telefona numurs

Kontaktpersonas e-pasts

Norises foto: ⓘ

Foto un video galerija: ⓘ

Foto

Video

Atcelt **Kritēriji**

Saglabāt **Iesniegt**

NB! Iepazīstieties ar norises satura kritērijiem!

Kritēriji kultūras norises iekļaušanai programmas “Latvijas skolas soma” saturā

Programmas “Latvijas skolas soma” mērķis ir nodrošināt iespēju bērniem un jauniešiem mācību procesa ietvaros regulāri iepazīt Latvijas kultūras vērtības un laikmetīgās izpausmes desmit kultūras nozarēs: mūzikā, teātrī, dejā, cirkā, vizuālajā mākslā, kino, arhitektūrā, dizainā, kultūras mantojumā, literatūrā un grāmatniecībā.

Programmā tiek iekļautas profesionāli veidotas kultūras norises (teātra, dejas, cirka izrādes, koncerti, filmas, izstādes, muzejpedagoģiskās nodarbības u. c.), kas sniedz ar mākslinieciskās izpausmes līdzekļiem veidotu vēstījumu, raisa pārdomas par personīgi nozīmīgiem un sabiedriski aktuāliem jautājumiem, attīsta kritisko domāšanu un radošu problēmu risināšanu, sekmē emocionālo, intelektuālo un morālo labbūtību un paplašina redzesloku.

Programmā “Latvijas skolas soma” tiek iekļautas kultūras norises / kultūras notikumi, kas atbilst šādiem kritērijiem:

- sniedz ar mākslinieciskiem izpausmes līdzekļiem izteiktu saturisko vēstījumu;
- sniedz skolēniem jaunu informāciju par Latvijas kultūru un mākslu;
- sekmē intelektuālo līdzdalību un veicina tālāku izzināšanas procesu;
- raisa emocionālo līdzpārdzīvojumu un rosina pārdomas par personīgi nozīmīgiem un sabiedriski aktuāliem jautājumiem;
- norise palīdz apgūt, bet nedublē mācību saturu, tās laikā netiek pārbaudītas vai vērtētas esošās zināšanas, neveicina sacensību;
- norises saturs un forma veidoti, ņemot vērā noteiktu skolēnu vecumposmu;
- norises gaitā tiek veidota droša un iekļaujoša vide;
- vēstījums un komunikācijas stils nav didaktisks, kategorisks, diskusiju izslēdzošs, tai skaitā nesniedz un neprasa “pareizos” viedokļus;
- norisi veidojusi valsts, pašvaldības vai neatkarīga kultūras institūcija, mākslinieks vai to apvienība – kultūras nozares profesionāļi;
- iespēju robežās norise pieejama regulāri, tai skaitā mācību dienas ietvaros;
 - šis kritērijs neattiecas uz norisēm, kas notiek vienu / dažas reizes vai ir ar noteiktu darbības laiku;
- paredzētais norises skatītāju / klausītāju / dalībnieku skaits ļauj kvalitatīvi pieredzēt kultūras notikumu, radot klātbūtnes izjūtu;
- digitālo kultūras norišu (tiešsaistē un / vai ieraksta veidā) saturs un izpildījums īpaši pielāgots digitālajam formātam, nodrošinot augstu video un audio kvalitāti, pārdomātu informācijas apjomu un pasniegšanas tempu, rēķinoties ar skolēnu uzmanības noturību, tās nav tiešs klātienē norises pārnesums digitālajā vidē;
- norises veidošanas un īstenošanas laikā tiek ievērotas autoritātes un citas normatīvajos aktos noteiktās prasības.

Kultūras norises pieteikšanas kārtība:

- kultūras norisi iekļaušanai programmas saturā var pieteikt visu gadu;
- kultūras pakalpojuma sniedzējam pirmajā kultūras norises pieteikšanas reizē programmas mājaslapā jāreģistrējas kā lietotājam, izveidojot savu profilu;
- Katrai kultūras institūcijai/radošajai apvienībai/mākslinieku grupai jāizmanto viens profils, vajadzības gadījumā daloties savā starpā ar vienotu piekļuves e-pastu un paroli; par katru norisi jāaizpilda elektroniskā pieteikuma veidlapa programmas mājaslapā.
 - norišu nosaukumus veidojiet informatīvus, lai atvieglotu meklēšanu lietotājam un akcentētu norises saturu un veidu (izrāde, muzejpedagoģiskā nodarbība, koncertlekcija u. tml). Izvairieties no nosaukumiem “Lielais loms” vai “Princeses smaidis”, kas neko nepasaka.
 - aprakstus veidojiet nevis kā reklāmas tekstus, bet tā, lai atklātu norises galveno vēstījumu;
 - izmantojiet iespēju pievienot dažas saites uz plašāku informāciju, recenzijām un atsauksmēm, un foto un video materiālus;
- katalogam var pieteikt arī norises, kas pieejamas noteiktu laika periodu, vienu vai dažas reizes, norādot sākuma un beigu datumus. Pēc norādītā beigu datuma norise automātiski dzēsīsies no sistēmas. Pastāvīgi pieejamām norisēm sākuma un beigu termiņš nav jānorāda.
- kad pieteikums iesniegts, tiek izvērtēta norises atbilstība programmas mērķim - dot iespēju Latvijas skolēniem iepazīt Latvijas mākslas un kultūras norises mūzikā, teātrī, dejā, cirkā, vizuālajā mākslā, kino, arhitektūrā, dizainā, kultūras mantojumā, literatūrā un grāmatniecībā un apraksta kvalitāte;
- ja norise neatbilst programmas mērķim un to neiekļauj katalogā, norises pieteicējs saņem par to atbildi uz norādīto e-pastu.

Iepazīnos

Kur vēl meklēt informāciju

Mājaslapa

www.latvijasskolassoma.lv

Sociālie tīkli

- Facebook @latvijasskolassoma
- Instagram @latvijasskolassoma
- X @LV_skolas_soma
- Youtube @latvijasskolassoma
- Flickr @latvijasskolassoma

Saziņai

- aija.tuna@lnkc.gov.lv
- pasts@latvijasskolassoma.lv

Vēstkopa reizi mēnesī

Paldies!

Saziņai:

pasts@latvijasskolassoma.lv

www.latvijasskolassoma.lv

Facebook [@latvijasskolassoma](https://www.facebook.com/latvijasskolassoma)

Instagram [@latvijasskolassoma](https://www.instagram.com/latvijasskolassoma)

X [@LV_skolas_soma](https://twitter.com/LV_skolas_soma)